

Το Πανεπιστήμιο Ανθρωπιστικών Σπουδών Μαριούπολης ως στήριγμα
της ανάπτυξης του Ελληνισμού στην Ουκρανία

του Κωνσταντίνου Μπαλαμπάνωφ, Πρύτανη του Κρατικού Πανεπιστημίου Ανθρωπιστικών Σπουδών
Μαριούπολης, καθηγητή, Επίτιμο προξένου της Κύπρου στη Μαριούπολη

Η Μαριούπολη είναι μια μοναδική πολυεθνική βιομηχανική πόλη με πληθυσμό μισό εκατομμύριο κατοίκους. Ουκρανοί, Ρώσοι, Έλληνες και άλλες εθνότητες με σημαντική κληρονομιά που εμπλουτίζουν την πολιτισμική της ταυτότητα. Η ελληνική διασπορά της Αζοφικής αριθμεί δεκάδες χιλιάδες ανθρώπους και είναι μια από τις πιο πολυάριθμες και παλαιές στην Ευρώπη. Το 1778 οι Έλληνες της Κριμαίας υπό την ηγεσία του Μητροπολίτη Ιγντίου μετεγκαταστάθηκαν στο βόρειο τμήμα της Αζοφικής και ίδρυσαν 21 χωριά και την πόλη της Μαριούπολης, που το όνομά της τιμά την Παναγία. Για πάνω από 225 χρόνια οι Έλληνες της Αζοφικής έζησαν και την πολιτισμική ακμή και τους πολιτικούς κατατρεγμούς.

Στα χρόνια του Στάλιν η λειτουργία όλων των ελληνικών σχολείων σταμάτησε, έκλεισε η παιδαγωγική σχολή, όπου διδάσκονταν τα ελληνικά, καθώς και το θέατρο και οι εφημερίδες. Χιλιάδες Έλληνες εκδιώχθηκαν χωρίς λόγο, πολλοί απ' αυτούς σκοτώθηκαν. Κάτοικοι ελληνικής καταγωγής αντιμετώπιζαν ανυπέβλητες δυσκολίες σε κάθε είδους επαγγελματική εξέλιξη και έτσι πολλοί απ' αυτούς αναγκάζονταν να κρύβουν την καταγωγή τους. Παρ' όλες όμως τις δυσκολίες, τις απαγορεύσεις, τους κατατρεγμούς και την τρομοκρατία οι Έλληνες κατάφεραν να διατηρήσουν ζωντανό το ελληνικό πνεύμα και τον πολιτισμό, σεβόμενοι οι ίδιοι πάντοτε τα δικαιώματα άλλων λαών και επιδεικνύοντας

ανεκτική στάση απέναντι σε όσους διέμεναν στην πολυεθνική αυτή κοινότητα.

Με την ανεξαρτησία της Ουκρανίας και την πραγματοποίηση του δημοκρατικού μετασχηματισμού στις αρχές της δεκαετίας του '90 του περασμένου αιώνα οι Έλληνες έθεσαν ως στόχο την αναγέννηση της γλώσσας, του πολιτισμού και των εθίμων τους. Το 1991 με πρωτοβουλία του Ελληνικού Συλλόγου της Μαριούπολης και την υποστήριξη του δημαρχείου και του Κρατικού Πανεπιστημίου του Ντονέσκ ιδρύθηκε στη Μαριούπολη το Ινστιτούτο Ανθρωπιστικών Σπουδών, το οποίο με την πάροδο του χρόνου μετεξελίχτηκε στο Κρατικό Πανεπιστήμιο Ανθρωπιστικών Σπουδών Μαριούπολης (ΚΠΑΣΜ).

Το φθινόπωρο του 2006 το ΚΠΑΣΜ θα κλείσει 15 χρόνια, έχοντας την ίδια ηλικία με το ίδιο του Ουκρανικό κράτος. Η ίδρυσή του είναι αποτέλεσμα της δημοκρατικής μεταρρύθμισης στη χώρα μας. Η αρχή της πορείας του έγινε μέσα σε συνθήκες κοινωνικής και οικονομικής κρίσης. Διέθετε ελάχιστη υλικοτεχνική υποδομή, ελάχιστο εξειδικευμένο προσωπικό και καθόλου διεθνείς σχέσεις. Όμως χάρη στην αποτελεσματική εργασία, προσήλωση και ζήλο του προσωπικού του Πανεπιστημίου καθώς και χάρη στη βοήθεια των πολυάριθμων φίλων μας από την Ουκρανία και το εξωτερικό, το ΚΠΑΣΜ μέσα σε σύντομο διάστημα έχει γίνει ένα πανεπιστήμιο με κύρος, γνωστό τόσο μέσα όσο και έξω από τη χώρα.

Κύριος στόχος του ΚΠΑΣΜ είναι η ποιοτική εκπαίδευση των φοιτητών σε ειδικότητες που

έχουν ζήτηση στην αγορά εργασίας. Το Πανεπιστήμιο βγάζει ειδικούς στον τομέα του δικαίου, των διεθνών σχέσεων, της διοίκησης δημόσιων οργανισμών και επιχειρήσεων, της διεθνούς οικονομίας, της δημοσιογραφίας, της φιλολογίας, της διαχείρισης επισήμων εγγράφων και πληροφοριών, της ιστορίας, της παιδαγωγικής και της ψυχολογίας.

Το ΚΠΑΣΜ ξεκίνησε τη δραστηριότητά του με 12 μέλη προσωπικού και δύο έδρες. Σήμερα έχει 6 σχολές, 20 έδρες και 17 τμήματα στα οποία φοιτούν πάνω από τρεις χιλιάδες φοιτητές. Το προσωπικό του Πανεπιστημίου αποτελείται από περισσότερα από 300 άτομα, μεταξύ των οποίων 32 διδάκτορες και 119 υποψήφιοι διδάκτορες, όχι μόνο του ΚΠΑΣΜ αλλά και των κύριων εθνικών Πανεπιστημίων του Κιέβου, του Χάρκοβο, του Ντονέτσκ, της Μόσχας, της Πετρούπολης, της Ελλάδας, της Κύπρου, της Γερμανίας, της Ιταλίας και άλλων χωρών.

Στα 15 χρόνια της ανάπτυξής του το ΚΠΑΣΜ έχει αναδειχθεί σε εκπαιδευτικό, επιστημονικό και πολιτιστικό κέντρο ολόκληρης της περιφέρειας του Ντονέτσκ. Επίσης έχει αναγνωριστεί ο ηγετικός του ρόλος στην αναγέννηση των Ελλήνων της Ουκρανίας.

Ένας από τους κυριότερους στόχους του Πανεπιστημίου είναι η πνευματική αναγέννηση των Ελλήνων της Ουκρανίας, η ανάπτυξη του ελληνισμού στη χώρα μας και η εδραίωση της φιλίας και συνεργασίας με ξένες χώρες, μα προπαντός με την Ελλάδα και την Κύπρο. Προς το παρόν το ΚΠΑΣΜ είναι το μοναδικό πανεπιστήμιο στην Ευρώπη (εκτός της Ελλάδας και της Κύπρου) όπου η ελληνική γλώσσα, ο πολιτισμός και η ιστορία της Ελλάδας διδάσκονται επιτυχώς σε πάνω από 700 φοιτητές. Πρέπει να τονιστεί ότι τα ελληνικά διδάσκονται σε 10 πανεπιστήμια της Ουκρανίας, αλλά μόνο στο ΚΠΑΣΜ έχει ιδρυθεί σχολή

ελληνικής φιλολογίας που περιλαμβάνει την Έδρα Ελληνικής Φιλολογίας και την Έδρα Ελληνικής Γλώσσας και Μετάφρασης. Αξίζει να σημειωθεί ότι από χρόνο σε χρόνο αυξάνεται το ενδιαφέρον των νέων για την εκμάθηση των ελληνικών, της ιστορίας και του πολιτισμού του πανάρχαιου ελληνικού λαού που έθεσε τις βάσεις του πολιτισμού και της δημοκρατίας στην Ευρώπη. αΕτοι, το 2005 στη Σχολή της ελληνικής φιλολογίας γράφτηκαν 76 φοιτητές, αριθμός που αποτελεί ρεκόρ. Και είναι αξιοπρόσεκτο πως στη Σχολή φοιτούν παιδιά όχι μόνο της περιοχής του Ντονέτσκ, αλλά και από άλλα μέρη της Ουκρανίας, της Ρωσίας και τώρα τελευταία και της Ελλάδας. Ελληνικά σπουδάζουν όχι μόνο φοιτητές με ελληνική καταγωγή, αλλά και Ρώσοι, Ουκρανοί καθώς και από άλλες εθνότητες. Δημιουργείται με αυτόν τον τρόπο η βάση για τη φιλία και τη συνεργασία μεταξύ λαών με κοινές ιστορικές και πολιτιστικές ρίζες και μια κοινή πνευματική βάση, την η ορθοδοξία που αποτελεί πρόσφορο έδαφος, τόσο για τον εθνικό αυτοπροσδιορισμό όσο και για την εμβάθυνση της συνεργασίας στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Το Πανεπιστήμιό μας, σε συνεργασία με την Ομοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας, υποστηρίζει και το σημαντικό έργο της προβολής της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού ανάμεσα στους μαθητές. Το 2005 πάνω από 6 χιλιάδες μαθητές μάθαιναν ελληνικά σε 103 σχολεία της Ουκρανίας. Τα ελληνικά διδάσκονται από 117 δασκάλους, που οι περισσότεροι είναι απόφοιτοι του Πανεπιστημίου. Για να ενισχύσει το ενδιαφέρον για την εκμάθηση των ελληνικών, της ιστορίας και του πολιτισμού της Ελλάδας, το Πανεπιστήμιο, σε συνεργασία με την Ομοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας και το Γενικό Προξενείο της Ελλάδας στη Μαριούπολη,

διεξάγει κάθε χρόνο Πανουκρανικές Ολυμπιάδες ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού για μαθητές και φοιτητές. Έτσι, το 2005 τριάντα φοιτητές από 10 πανεπιστήμια της Ουκρανίας στα οποία διδάσκονται τα ελληνικά πήραν μέρος στην Πανουκρανική Ολυμπιάδα ελληνικής γλώσσας. Το πρώτο και το δεύτερο βραβείο απέσπασαν οι φοιτήτριες του ΚΠΑΣΜ Άννα Σιντόρενκο και Ιουλία Ποτιόμκινα.

Ένας σημαντικός τομέας δραστηριότητας του ΚΠΑΣΜ είναι η διεξαγωγή διεθνών επιστημονικών συνεδρίων σε συνεργασία με φορείς από το εξωτερικό, στα οποία τίθενται και πρακτικά ζητήματα. Αυτή η πρακτική συμβάλλει στη διεύρυνση της διεθνούς συνεργασίας στον τομέα της παιδείας, της επιστήμης και του πολιτισμού. Στην έδρα του Πανεπιστημίου το 1996 και το 1999 διεξήχθησαν δύο μεγάλα διεθνή συνέδρια με θέμα "Ουκρανία - Ελλάδα: ιστορική κληρονομιά και προοπτικές της συνεργασίας", στα οποία συμμετείχαν πάνω από 400 διακεκριμένοι επιστήμονες, πολιτικοί, διπλωμάτες, κρατικοί παράγοντες της Ουκρανίας, της Ρωσίας, της Γεωργίας, της Ελλάδας, της Κύπρου και άλλων κρατών. Στα 15 χρόνια της ιστορίας του το ΚΠΑΣΜ έχει διακριθεί ως επιστημονικό κέντρο για τα θέματα ανάπτυξης της ελληνικής διασποράς της Ουκρανίας. Επίσης αποτελεί εστία πολιτικής, οικονομικής και νομικής συνεργασίας της Ουκρανίας με τις χώρες της Μεσογείου και της Μαύρης Θάλασσας και ιδιαίτερα με την Ελλάδα και την Κύπρο. Τη στιγμή αυτή εκπονούν τις διδακτορικές τους διατριβές πάνω σε θέματα της ιστορίας των Ελλήνων της Ουκρανίας και της Αζοφικής οι καθηγήτριες Άννα Γεντιό και Ειρήνη Πονιμαριόβα, ενώ πάνω από 20 μεταπτυχιακοί φοιτητές και νέοι καθηγητές του ΚΠΑΣΜ διεξάγουν έρευνα σε θέμα που σχετίζεται με τη συνεργασία ανάμεσα στην

Ουκρανία, την Ελλάδα και την Κύπρο. Με βάση το υπάρχον επιστημονικό δυναμικό και την εμπειρία έχει ληφθεί απόφαση για την ίδρυση Ινστιτούτου της Ελληνικής Διασποράς της Ουκρανίας με κέντρο το Πανεπιστήμιο και με την υποστήριξη του Υπουργείου Εξωτερικών της Ελλάδας και της Ομοσπονδίας Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας. Ο βασικός στόχος του Ινστιτούτου είναι η πολύπλευρη μελέτη της ελληνικής διασποράς στην Ουκρανία και στις χώρες της Μαύρης Θάλασσας, καθώς και η διεξαγωγή ερευνητικών και εκδοτικών προγραμμάτων και διαφωτιστικών εκστρατειών με σκοπό την ανάπτυξη του ελληνισμού, τη προαγωγή των ιδανικών, και την προβολή και εδραίωση της φιλίας και της συνεργασίας ανάμεσα στην Ουκρανία, την Ελλάδα και την Κύπρο.

Στο ΚΠΑΣΜ προσκαλούνται για μαθήματα επιφανείς επιστήμονες και διπλωμάτες. Οι φοιτητές του ΚΠΑΣΜ είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν διαλέξεις ειδικών από πανεπιστήμια της Ουκρανίας, της Ελλάδας, της Κύπρου, της Γερμανίας, της Ιταλίας και των ΗΠΑ. Η ελληνική κυβέρνηση βοηθά παραλλήλως στην οργάνωση της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας, του πολιτισμού και της ιστορίας. Εδώ και έντεκα χρόνια τρεις με πέντε εκπαιδευτικοί (περισσότεροι απ' ό,τι σε Α.Ε.Ι. άλλων χωρών της Πρώην Σοβιετικής Ένωσης), αποσπασμένοι από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων της Ελλάδας εργάζονται σε μόνιμη βάση στο Πανεπιστήμιο. Η πλειοψηφία των αποσπασμένων εκπαιδευτικών εργάζονται με αφοσίωση και ζήλο. Ιδιαίτερη μνεία οφείλεται στην κ. Χαΐδω Χρίστου η οποία εργάζεται εδώ και τέσσερα χρόνια στο Πανεπιστήμιο και έχει πρόσφατα ολοκληρώσει μεταπτυχιακή εργασία με θέμα: Γλωσσική συρρίκνωση στην κριμαιο-αζοφική διάλεκτο. Ιστορικο-κοινωνικό πλαι-

σιο. Επαφή με την Κοινή Νεοελληνική. Επιπτώσεις στο αρχαϊκό λεξιλόγιο.' Εξάλλου, καθηγητές του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τακτικά διεξάγουν σεμινάρια μεθοδολογίας για νέους εκπαιδευτικούς του ΚΠΑΣΜ. Κάθε χρόνο έως και 20 νέοι εκπαιδευτικοί μας συμμετέχουν σε προγράμματα στα πανεπιστήμια της Ελλάδας και της Κύπρου με σκοπό τη συλλογή υλικού για τις μεταπτυχιακές τους εργασίες και τη γνωριμία με τη σύγχρονη μεθοδολογία διδασκαλίας των ελληνικών.

Το ΚΠΑΣΜ συμμετέχει ενεργά στην προσπάθεια για υλοποίηση της Σύμβασης της Μπολόνια, ενώ συγκαταλέγεται ανάμεσα στα 14 από τα 245 ΑΕΙ της Ουκρανίας που μαζί με περισσότερα από 500 πανεπιστήμια της Ευρώπης έχουν υπογράψει τη Magna Charta Universitatum, ένα είδος συντάγματος της σύγχρονης ανώτερης παιδείας στην Ευρώπη. Για το συντονισμό των δραστηριοτήτων των πανεπιστημίων στο πλαίσιο της Σύμβασης της Μπολόνια έχει δημιουργηθεί ένα Συμβούλιο από πρυτάνεις και διακεκριμένους ακαδημαϊκούς. Στις 19 Ιουνίου 2005 το Συμβούλιο αυτό συνήλθε για πρώτη φορά στην Ουκρανία, στο ΚΠΑΣΜ. Συμμετείχαν οι καθηγητές F. Roversi-Monaco, πρόεδρος του Συμβουλίου, πρώην πρύτανης του Πανεπιστημίου της Μπολόνια, L. Smith (Πανεπιστήμιο του αΟαλο), J. Bricall, πρώην πρόεδρος του Δικτύου Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης), A. Barblan, γενικός γραμματέας του Συμβουλίου (Ελβετία) και άλλοι επιστήμονες, συντάκτες και ιδρυτές της Σύμβασης της Μπολόνια. Οι συμμετέχοντες εκτίμησαν και αξιολόγησαν τον υψηλό βαθμό δραστηριότητας του Πανεπιστημίου στην κατεύθυνση της προετοιμασίας ειδι-

Οι Πρυτάνεις των Πανεπιστημίων της Μαριούπολης και Κύπρου, μετά την υπογραφή της διμερούς Συνεργασίας

κών στον τομέα των διεθνών σχέσεων.

Το προσωπικό του ΚΠΑΣΜ έχει διαμορφώσει ένα δίκτυο διεθνών επαφών που στηρίζεται στην πολυμερή συνεργασία με Υπουργεία Παιδείας, Υπουργεία Εξωτερικών, πρεσβείες, νομαρχίες, δημαρχεία, πανεπιστήμια και ανθρωπιστικά ιδρύματα του εξωτερικού. Αυτή η πρακτική έχει αποδειχτεί επιτυχής και καρποφόρα. Κάθε χρόνο εκατοντάδες φοιτητές και μέλη προσωπικού του Πανεπιστημίου συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά, επιστημονικά και πολιτιστικά προγράμματα στην Κύπρο, την Ελλάδα, την Ιταλία, τη Γερμανία, τις ΗΠΑ, την Αυστρία, την Πολωνία, το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ολλανδία και άλλες χώρες. Το 2005 πάνω από 240 φοιτητές και καθηγητές του ΚΠΑΣΜ πήραν μέρος σε 57 προγράμματα σε 16 χώρες. Ιδιαίτερως μας ικανοποιεί και ενθαρρύνει το γεγονός ότι οι ξένοι εταίροι μας επιβεβαιώνουν διαρκώς το υψηλό επίπεδο γνώσεων, την καλή εκπαίδευση και τη συγκροτημένη παρουσία των φοιτητών μας στο εξωτερικό. Συμμετέχοντας σε εκπαιδευτικά και πολιτιστικά προγράμματα, σε σεμινάρια ή φεστι-

βάλ, επικοινωνώντας με συναδέλφους τους σε φοιτητικές διοργανώσεις στο εξωτερικό, οι φοιτητές του ΚΠΑΣΜ λειτουργούν ως αγωγοί του ουκρανικού και του ελληνικού πολιτισμού και του πνεύματος και συμβάλλουν στην εδραίωση της φιλίας και της συνεργασίας ανάμεσα στους λαούς.

Το Κρατικό Πανεπιστήμιο Ανθρωπιστικών Σπουδών Μαριούπολης είναι μέλος πολλών ευρωπαϊκών πανεπιστημιακών οργανισμών όπως το Δίκτυο Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων (ΑΙΜΟΣ) που λειτουργεί στο πλαίσιο της Σύμβασης της Μπολόνια και η Ευρωπαϊκή Οργάνωση Διεθνούς Εκπαίδευσης. Το 2005 το ΚΠΑΣΜ ήταν το πρώτο πανεπιστήμιο της Ουκρανίας που έγινε μέλος του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δημόσιου Δικαίου, το οποίο περιλαμβάνει πάνω από 50 πανεπιστήμια της Ευρώπης. Μαρτυρία του υψηλού κύρους του ΚΠΑΣΜ είναι και το γεγονός ότι το Πανεπιστήμιο εξελέγη μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου αυτού του διεθνούς οργανισμού που η έδρα του βρίσκεται στην Αθήνα. Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κέντρου Δημόσιου Δικαίου κ. Σπυρίδων Φλογαίτης έχει επισκεφθεί το ΚΠΑΣΜ και έχει πιστοποιήσει το υψηλό επίπεδο των δραστηριοτήτων του. Το ΚΠΑΣΜ είναι σήμερα το μοναδικό ουκρανικό πανεπιστήμιο που είναι μέλος του Διεθνούς Συνδέσμου Νομικών Σχολών, όπου ανήκουν πάνω από 350 πανεπιστήμια των χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, με έδρα στη νομική σχολή του Κρατικού Πανεπιστημίου της Μόσχας «Μ. Λομονόσοφ». Το ΚΠΑΣΜ εξελέγη μέλος του Προεδρείου του Συνδέσμου Νομικών Σχολών. Το ΚΠΑΣΜ συμμετέχει ακόμα στο διεθνές εκπαιδευτικό και ερευνητικό πρόγραμμα ΙΑΣΩΝ που συμπεριλαμβάνει 12 διακεκριμένα πανεπιστήμια των παρευξείνιων χωρών. Το Πανεπιστήμιο

επιδιώκει να είναι ισότιμο μέλος στο διάλογο με ευρωπαϊκά πανεπιστήμια και βρίσκει από την πλευρά τους συμπαράσταση και υποστήριξη.

Το ίδρυμά μας συχνά υποδέχεται προέδρους και υπουργούς ξένων κρατών, ευρωβουλευτές, νομάρχες, δημάρχους, πρυτάνεις και διακεκριμένους επιστήμονες από πανεπιστήμια με διεθνές κύρος. Μπορούν να αναφερθούν οι εξής αριθμοί: μόνο για τα τελευταία 12 χρόνια το πανεπιστήμιο υποδέχτηκε πάνω από 300 ξένες αποστολές που τα μέλη τους αριθμούν πάνω από 1300 άτομα. Για την προετοιμασία επίσημων επισκέψεων και τη συχνή υποδοχή επισήμων από το εξωτερικό το προσωπικό και οι φοιτητές του πανεπιστημίου εργάζονται με οργάνωση και ζήλο, και τα αποτελέσματα αυτής της εργασίας είναι εξαιρετικά. Είμαστε υπερήφανοι που για τη μεγάλη προσωπική συνεισφορά τους στην εδραίωση της φιλίας και της συνεργασίας ανάμεσα στον ουκρανικό, τον ελληνικό και τον κυπριακό λαό και για τη βοήθεια στην ανάπτυξη της ελληνικής παιδείας και του Πανεπιστημίου Ανθρωπιστικών Σπουδών Μαριούπολης, ο τίτλος του επίτιμου διδάκτορα του Πανεπιστημίου μας έχει απονεμηθεί στον τότε Πρόεδρο της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνο Στεφανόπουλο (1997), στον πρωθυπουργό της Ελλάδας, διδάκτορα πολιτικών επιστημών κ. Κωνσταντίνο Καραμανλή (2003), καθώς επίσης στον πρύτανη του πανεπιστημίου Ιωαννίνων καθηγητή κ. Δημήτρη Γλάρο (1998), στο διευθυντή του Ιδρύματος Αναστάσιος Γ. Λεβέντης καθηγητή κ. Βάσο Καραγιώργη, αρχαιολόγο με διεθνές κύρος (2004) και σε άλλους διακεκριμένους επιστήμονες και πολιτικούς.

Ιδιαίτερη θέση ανάμεσα στις διεθνείς συνεργασίες του ΚΠΑΣΜ καταλαμβάνει η

Οι φοιτητές του ΚΠΑΣΜ καλωσορίζουν εγκάρδια τα μέλη της αποστολής από την Κύπρο και το Ηνωμένο Βασίλειο: Α. Λεβέντης, πρόεδρος της διεθνούς εταιρίας Leventis Group, πρόεδρος του Ιδρύματος "Α.Γ. Λεβέντης", Β. Καραγιώργης, διευθυντής του ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντης, καθηγητής, επίτιμος διδάκτορας του ΚΠΑΣΜ, S. Rumsey, διευθυντής διοίκησης της εταιρίας European Credit Management Ltd.

Κυπριακή Δημοκρατία. Από νέος ένιωθα σεβασμό και αγάπη προς την Κύπρο και τους Κυπρίους. Αυτά τα αισθήματα έγιναν ακόμα πιο έντονα, όταν γνώρισα τον Γιώργο Ιακώβου, σοφό πολιτικό, έμπειρο διπλωμάτη και άνθρωπο γεμάτο καλωσύνη. Εδώ και δέκα χρόνια είμαστε καλοί φίλοι. Ως Υπουργός Εξωτερικών της Κύπρου από το 1983 ως το 1993 αλλά και εκ νέου τα τελευταία τρία χρόνια, ο κ. Ιακώβου επιτέλεσε σημαντικό έργο για την επίλυση του κυπριακού προβλήματος: 200 χιλιάδες ελληνοκύπριοι πρόσφυγες θα θυμούνται για πάντα τη βοήθεια που τους παρείχε ο κ. Ιακώβου. Μιλώντας για το μεγάλο έργο του Γ. Ιακώβου αξίζει να σημειωθεί ότι το κύριο νόημα της ζωής του είναι η παροχή βοήθειας σε ανθρώπους που την έχουν ανάγκη. Στη δεκαετία του '90 του περασμένου αιώνα ο Γ. Ιακώβου ως πρόεδρος του Εθνικού Ιδρύματος Υποδοχής και Αποκατάστασης Απόδημων και Παλινοστούτων Ομογενών Ελλήνων εισηγήθηκε το πρόγραμμα στήριξης των Ελλήνων της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Ο Γ. Ιακώβου έχει πραγματοποιήσει πολλά για την ανάπτυξη της ελληνικής

παιδείας και του πολιτισμού στις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης και της Ουκρανίας. Επισκέφθηκε πολλές φορές την Ουκρανία, το Πανεπιστήμιο της Μαριούπολης, την Ομοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας, τα ελληνικά χωριά της περιοχής και μίλησε σε συγκεντρώσεις καθηγητών, φοιτητών και μελών των ελληνικών συλλόγων. Η προσωπική συνεισφορά του στην πνευματική αναγέννηση των Ελλήνων της Ουκρανίας και την ανάπτυξη του ελληνισμού είναι ανυπολόγιστη. Τον Ιανουάριο του 1997 για τη βοήθεια του στην ανάπτυξη του Ινστιτούτου Ανθρωπιστικών Σπουδών Μαριούπολης που τότε ήταν παράρτημα του Κρατικού Πανεπιστημίου του Ντονέτσκ, και για τη μεγάλη προσωπική συνεισφορά στο έργο της πνευματικής αναγέννησης των Ελλήνων της Ουκρανίας και την εδραίωση της ελληνο-ουκρανικής φιλίας του απονεμήθηκε ο τίτλος του επίτιμου διδάκτορα του Κρατικού Πανεπιστημίου του Ντονέτσκ. Από την υπεύθυνη θέση του Υπουργού Εξωτερικών της Κύπρου ο κ. Ιακώβου άφησε σημαντικό έργο για την εδραίωση

του κύρους της Κυπριακής Δημοκρατίας σ' όλο τον κόσμο συμβάλλοντας στην εδραίωση της φιλίας και της συνεργασίας μεταξύ των λαών. Χάρη στη βοήθειά του εφτά άριστοι φοιτητές του τελευταίου έτους του τομέα «Διεθνείς σχέσεις» πραγματοποίησαν το Νοέμβριο του 2005 πρακτική εξάσκηση στο Υπουργείο Εξωτερικών της Κύπρου και παρακολούθησαν διαλέξεις στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο του Υπουργείου. Στο πλαίσιο του προγράμματος, που ήταν ιδιαίτερα πλούσιο, περιλαμβάνονταν επίσημες εκδηλώσεις, συναντήσεις, εκδρομές, καθώς και ευκαιρίες επικοινωνίας με τη νεολαία της Κύπρου.

Το ελληνικό και το ουκρανικό κοινό καθώς και οι πληρεξούσιοι εκπρόσωποι εκφράζουν επίσης την ευγνωμοσύνη τους στον πρόεδρο της Κύπρου, κύριο Τάσο Παπαδόπουλο και τον τ. Υπουργό Εξωτερικών της Κύπρου κύριο Γιώργο Ιακώβου για την ίδρυση του Επίτιμου Προξενείου της Κύπρου στη Μαριούπολη, γεγονός που είμαι βέβαιος ότι θα συμβάλλει στην εδραίωση των φιλικών σχέσεων ανάμεσα στον κυπριακό λαό και τον ελληνισμό της περιοχής.

Το Πανεπιστήμιο Ανθρωπιστικών Σπουδών Μαριούπολης είναι ακόμη περήφανο που έχει φίλο του έναν διακεκριμένο επιστήμονα, τον αρχαιολόγο και διευθυντή του Ιδρύματος Αναστάσιος Γ. Λεβέντης, επίτιμο διδάκτορα του ΚΠΑΣΜ, κύριο Βάσο Καραγιώργη. Παρά τους υψηλούς τίτλους και τις διακρίσεις που έχει ο κ. Καραγιώργης παραμένει πάντα μετρίοφρων, συνεπής και ενεργητικός άνθρωπος, σοφός δάσκαλος και καλός φίλος, έτοιμος να βοηθήσει κάθε στιγμή. Ο κ. Καραγιώργης επισκέφθηκε πολλές φορές το Πανεπιστήμιό μας και πραγματοποίησε σειρά δημοσίων διαλέξεων για φοιτητές ιστορικούς, διπλωμάτες και μεταφραστές. Χάρη στην υποστήριξή του το ΚΠΑΣΜ έχει

λάβει σημαντική βοήθεια από το Ίδρυμα Αναστάσιος Γ. Λεβέντης.

Το Ίδρυμα Λεβέντη έχει αναλάβει όλα τα έξοδα για τη διαμόρφωση και τον εξοπλισμό της Βιβλιοθήκης Κωνσταντίνου Λεβέντη που τα εγκαίνιά της στο ΚΠΑΣΜ θα γίνουν το 2006. Ελπίζουμε να γίνει η καλύτερη ανάμεσα στις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Σε συνεργασία με το Ίδρυμα Λεβέντη σχεδιάζουμε ακόμη να διοργανώσουμε το φθινόπωρο του 2006 ένα συνέδριο με θέμα την οικολογική ασφάλεια. Επίσης το Μάιο του 2007 θα πραγματοποιηθεί στο ΚΠΑΣΜ μεγάλο επιστημονικό συνέδριο σε συνεργασία με το Ίδρυμα Λεβέντη με θέμα την πορεία του Ελληνισμού στην Ουκρανία το 18ο-21ο αι. Η μεγάλη υποστήριξη του Ιδρύματος εκφράζεται και με υποτροφίες προς μέλη της ακαδημαϊκής μας κοινότητας για έρευνα στο Πανεπιστήμιο της Κύπρου σε θέματα ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού. Η Ιουλία Κούτνα και η Ναταλία Βογεβούτκο είναι νέοι εκπαιδευτικοί μας που συμμετείχαν σε προγράμματα διάρκειας έξι μηνών και έχουν συλλέξει πλούσιο υλικό για τις έρευνές τους. Σήμερα βρίσκεται στην Κύπρο με υποτροφία του Ιδρύματος Λεβέντη η Βικτώρια Ζολοταριόβα.

Στις αρχές Ιουνίου του 2005 το ΚΠΑΣΜ είχε την τιμή να υποδεχτεί τον διευθυντή της διεθνούς χρηματιστηριακής εταιρίας Leventis group και πρόεδρο του Ιδρύματος Αναστάσιος Γ. Λεβέντης, κύριο Αναστάσιο Πωλ Λεβέντη, το διευθυντή του Ιδρύματος Λεβέντη, καθηγητή Βάσο Καραγιώργη και τον πρόεδρο του ορνιθολογικού συνδέσμου της Μεγάλης Βρετανίας καθηγητή Steven Rumsey. Κατά τη συνάντησή του με τους καθηγητές και φοιτητές του Πανεπιστημίου ο κ. Λεβέντης εξέφρασε το θαυμασμό του για το έργο της προβολής της ελληνικής

γλώσσας, του πολιτισμού και των παραδόσεων που επιτελεί το ΚΠΑΣΜ και επισήμανε: «Έχουμε δει εδώ ένα πανεπιστήμιο που βρήκε τη θέση του, την ιδιαιτερότητά του, κάτι που το κάνει να ξεχωρίζει ανάμεσα σε πολλά άλλα. Εμείς από τη μεριά μας θα βάλουμε τα δυνατά μας να εξακολουθεί να αναπτύσσεται και να γίνει υποδειγματικό κέντρο της επιστημονικής σκέψης.»

Το ΚΠΑΣΜ έχει αναπτύξει στενές σχέσεις φιλίας και συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο Κύπρου. Από την 1η ως την 6η Μαΐου το Πανεπιστήμιό μας είχε την τιμή να φιλοξενήσει τον πρύτανη του Πανεπιστημίου της Κύπρου, διδάκτορα οικονομικών επιστημών καθηγητή Σταύρο Ζένιο. Ο βασικός στόχος της επίσημης αυτής επίσκεψης ήταν η σύναψη και η υπογραφή (04.05.2005) της Σύμβασης Συνεργασίας μεταξύ του Πανεπιστημίου της Μαριούπολης και του Πανεπιστημίου Κύπρου. Η Σύμβαση αυτή είναι η πρώτη συνολική συμφωνία των πανεπιστημίων μας στο πλαίσιο της πολυσχιδούς και μακρόχρονης συνεργασίας στον εκπαιδευτικό και επιστημονικό τομέα. Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι το ΚΠΑΣΜ έχει υπογράψει συμβάσεις συνεργασίας με πολλά πανεπιστήμια του εξωτερικού, οι οποίες δεν μένουν στα χαρτιά. Αλλά η υπογραφή συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο της Κύπρου έχει ιδιαίτερη σημασία για μας, κυρίως επειδή η σύμβαση αφορά πολλούς σημαντικούς τομείς της διμερούς διαπανεπιστημιακής συνεργασίας. Η σύμβαση, που αποτελεί πρότυπο αποτελεσματικής διμερούς συνεργασίας, προβλέπει την έκδοση της ουκρανο-κυπριακής επιστημονικής επιτηρίδας, τη διοργάνωση επιστημονικών συνεδρίων, ανταλλαγές φοιτητών και καθηγητών. Προς το παρόν ήδη ενεργοποιήθηκαν ορισμένα σημεία της Σύμβασης: το Πανεπιστήμιο Κύπρου με την υποστήριξη του Ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντης προσφέρει

ετησίως την ευκαιρία συμμετοχής στα μεταπτυχιακά του προγράμματα σε δύο εκπαιδευτικούς της Σχολής Ελληνικής Φιλολογίας. Επίσης ξεκίνησε ο θεσμός του «Ανοιχτού Πανεπιστημίου» που προβλέπει σειρά δημόσιων διαλέξεων για τους φοιτητές του ΚΠΑΣΜ από καθηγητές του Πανεπιστημίου Κύπρου. Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου Σταύρος Ζένιος, έκανε την αρχή δίνοντας τις πρώτες διαλέξεις για θέματα οικονομικών και διοίκησης επιχειρήσεων. Στους φοιτητές που μαθαίνουν τη νεοελληνική και την αγγλική γλώσσα δίδαξαν ο Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου της Κύπρου, Καθηγητής Χρίστος Σχίζας και ο Αναπληρωτής Καθηγητής κλασικής φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Αντώνης Τσακμάκης. Στους φοιτητές του τμήματος ιστορίας και φιλολογίας παρέδωσε διαλέξεις η Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου της Κύπρου κ. Ευφροσύνη Ηγουμενίδου.

Τον Αύγουστο του 2005 το Πανεπιστήμιο της Κύπρου για πρώτη φορά φιλοξένησε 5 φοιτητές του ΚΠΑΣΜ για να συμμετάσχουν στο επιμορφωτικό πρόγραμμα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού. Η Σύμβαση Συνεργασίας προβλέπει επίσης διαλέξεις των καθηγητών του ΚΠΑΣΜ για τους φοιτητές και τους συναδέλφους – εκπαιδευτικούς του Πανεπιστημίου της Κύπρου, καθώς και άλλες δραστηριότητες. Αξίζει να σημειωθεί ότι για τις δραστηριότητες που αποσκοπούν στην εδραίωση της φιλίας και της συνεργασίας ανάμεσα στον ουκρανικό και τον κυπριακό λαό και ιδιαίτερα τη νεολαία των χωρών μας, το Πανεπιστήμιο της Μαριούπολης δέχεται σημαντική βοήθεια εκ μέρους του πληρεξούσιου πρεσβευτή της Ουκρανίας στην Κύπρο κ. Μπ. Γουμνιούκ και των συνεργατών της ουκρανικής πρεσβείας.

Ένας από τους μεγάλους φίλους του Πανεπιστημίου μας εδώ και πολλά χρόνια είναι ο Αντιπρόεδρος του Δ.Σ.Α.Ε. και Πρόεδρος του Σ.Α.Ε. περιφέρειας Ευρώπης κ. Άγγελος Ασλανίδης, ο οποίος καταβάλλει πολλές προσπάθειες για την πνευματική αναγέννηση των Ελλήνων της Ουκρανίας. Ο κ. Ασλανίδης κατάφερε να οργανώσει ένα αποτελεσματικό σύστημα επιμόρφωσης των δασκάλων της ελληνικής γλώσσας από τα ελληνικά χωριά της Αζοφικής στην Κύπρο. Επίσης οργάνωσε την χρηματοδότηση της ανοικοδόμησης των εκκλησιών και σχολείων στην περιοχή της Αζοφικής κ.α. Δεν μπορώ να μην αναφέρω ακόμη τον κ. Ουράνιο Ιωαννίδη, ο οποίος, μαζί με τον κ. Ασλανίδη, ως Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου συνέβαλε αποφασιστικά στην οργάνωση και τη διεξαγωγή των 'Ημερών του Πολιτισμού των Ελλήνων της Αζοφικής', στις οποίες έλαβε μέρος το μουσικό και χορευτικό συγκρότημα «Παναήρ» από το Ντονέτσκ και το μουσικό συγκρότημα «Νούμα» του Πανεπιστημίου της Μαριούπολης.

Η καρποφόρα και στενή συνεργασία με τα ιδρύματα του εξωτερικού συμβάλλει στην επίλυση πολλών προβλημάτων ανάπτυξης του Πανεπιστημίου μας. Όμως, λαμβάνοντας υπόψη τις οικονομικές δυσκολίες που έχει η Ουκρανία και την έλλειψη χρηματοδότησης στον τομέα της υλικοτεχνικής υποδομής του Πανεπιστημίου, το πιο φλέγον πρόβλημα είναι η οικοδόμηση του καινούριου κτιρίου για τη Σχολή Ελληνικής

Φιλολογίας. Ο αριθμός των αιθουσών διδασκαλίας που διαθέτει η Σχολή Ελληνικής Φιλολογίας δεν είναι επαρκής για την πραγματοποίηση μαθημάτων ακόμα και σε διπλή βάρδια.

Η επίλυση αυτού του σοβαρού προβλήματος θα εξασφαλίσει στο μέλλον καλύτερη οργάνωση της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού, θα επηρεάσει θετικά την ανάπτυξη των ερευνητικών δραστηριοτήτων στον τομέα των ελληνικών σπουδών. Ευελπιστούμε ότι θα έχουμε υποστήριξη εκ μέρους των κρατικών και κοινωνικών φορέων και ιδρυμάτων της Κύπρου, γιατί δεν αμφιβάλλουμε ότι η ανάπτυξη της μοναδικής στην Ουκρανία Σχολής Ελληνικής Φιλολογίας αποτελεί θέμα υψίστης προτεραιότητας και για τις δύο πλευρές, καθώς αυτό απαιτεί το αμοιβαίο συμφέρον.

Αναμφίβολα, η διακρατική συνεργασία της Ουκρανίας και της Κύπρου που βασιζέται στην πνευματική ενότητα και την κοινότητα συμφερόντων έχει μεγάλο μέλλον. Και γι' αυτό πολύ μεγάλη σημασία έχει η εκπαίδευση, η επιστήμη και ο πολιτισμός. Εδώ μπορεί να θυμηθεί κανείς τα λόγια του σοφού Σωκράτη, ότι για τον άνθρωπο δεν υπάρχει τίποτα σπουδαιότερο από την παιδεία, της οποίας ο ρόλος και η σημασία ενισχύεται όλο και περισσότερο στο σύγχρονο κόσμο.

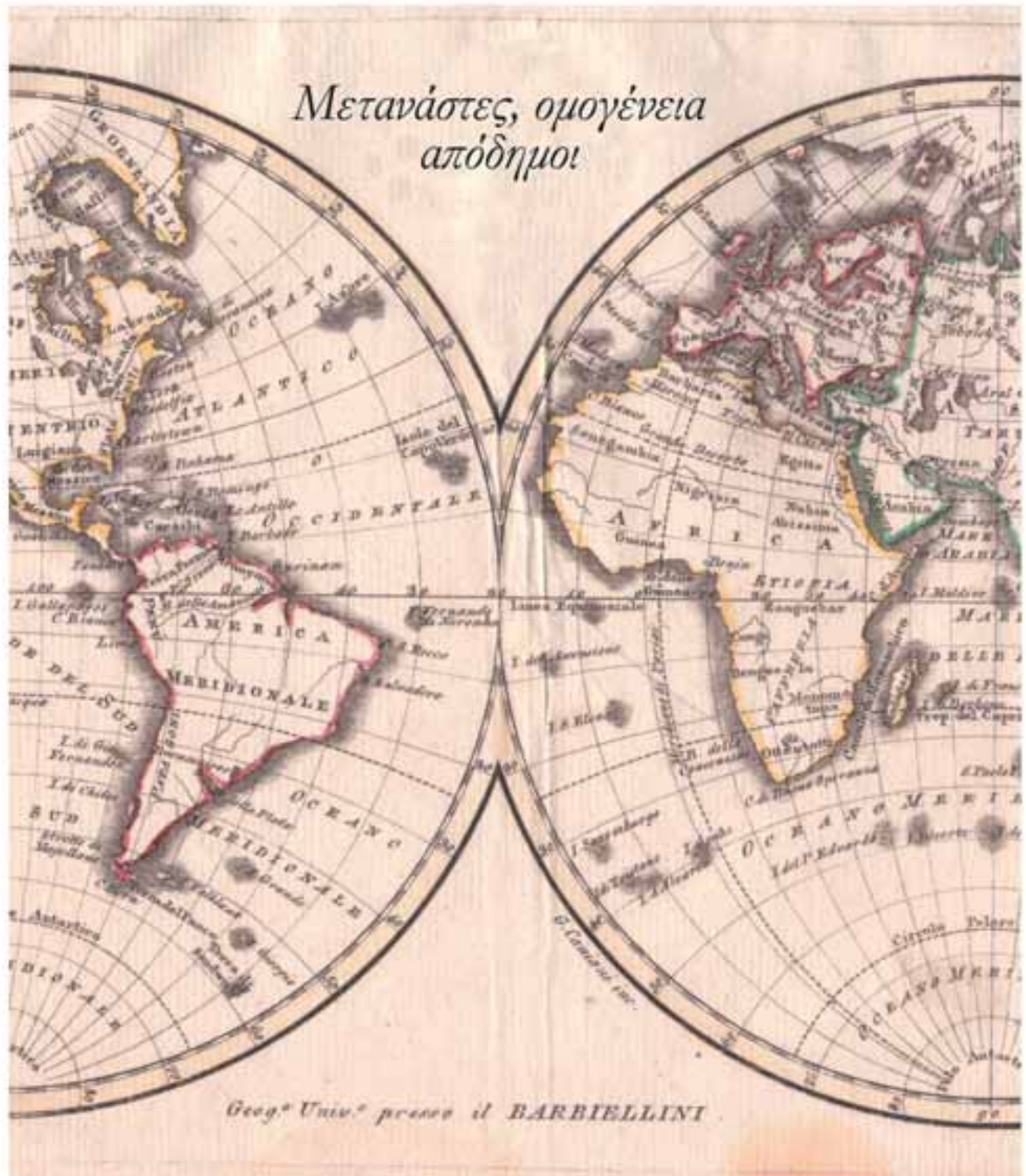
Μετάφραση στα ελληνικά: Ιουλία Κούτνα, καθηγήτρια ελληνικών του ΚΠΑΣΜ

ΕΝΔΕΙΚΤΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ 13, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟ 2016

ΕΝΔΕΙΚΤΗΣ

Ενημερωτικό Δελτίο του Πανεπιστημίου Κύπρου
Τεύχος 15 Ιούλιος 2006

Ο *Ενδείκτης* είναι περιοδική έκδοση του Πανεπιστημίου Κύπρου
και διευθύνεται από συντακτική επιτροπή.

Περιεχόμενα:

ΤΟ ΘΕΜΑ: Μετανάστες, ομογένεια, απόδημοι

ΡΟΥΛΑΣ ΤΣΟΚΑΛΙΔΟΥ: Διασπορά: ζητήματα ταυτότητας και γλώσσας	2
ΝΙΚΟΛΑ ΜΑΝΙΤΑΚΗ: Το πρώτο οργανωμένο μεταναστευτικό ρεύμα της νεοελληνικής ιστορίας	8
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Β. ΜΠΑΛΑΜΠΑΝΩΦ: Έλληνες της Ουκρανίας: επιτομή της ιστορικής ανάπτυξης και σύγχρονες προοπτικές	13
ΧΑΪΔΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ: Η γλώσσα των Ελλήνων της Αζοφικής	27
ΜΙΜΗ Α. ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ: Η Εξορία - Τομή στην Ελληνική λογοτεχνία	40
ΜΑΡΙΑΕΝΑΣ ΚΑΡΥΟΛΑΙΜΟΥ: Πολιτική για τις μειονοτικές γλώσσες: Γενικό Πλαίσιο	45
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΠΑΛΑΜΠΑΝΩΦ: Το Πανεπιστήμιο Ανθρωπιστικών Σπουδών Μαριούπολης ως στήριγμα της ανάπτυξης του Ελληνισμού στην Ουκρανία	52
ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΡΟΤΣΕΝΚΟ-ΠΙΤΣΑΤΖΗ: Η Ομοσπονδία Ελληνικών Συλλόγων της Ουκρανίας - γέφυρα φιλίας μεταξύ των Ελλήνων της Ουκρανίας και της Κύπρου	61

ΒΙΒΛΙΟ

ΒΙΑ ΛΕΙΒΑΔΑ: Συμμετοχικό Μάνατζμεντ	65
ΝΙΚΟΣ Ι. ΒΑΚΗΣ: Η ίδρυση του Πανεπιστημίου Κύπρου	67
ΣΤΑΥΡΟΣ ΖΕΝΙΟΣ, W.T. ZIEMBA: Handbook of Asset and Liability Management	67

ΕΡΕΥΝΑ

ΠΕΤΡΟΥ ΛΟΥΚΑ: Βασικές Γνώσεις για Επαγγελματική Παραγωγή Βίντεο	68
---	----

Πρόεδρος Συντακτικής Επιτροπής: Σταύρος Α. Ζένιος, Πρύτανης, **Συντακτική Επιτροπή:** Κωνσταντία Αλεξάνδρου, Ζέλια Γρηγορίου, Έλενα Ζωμενή Ασοιάτη, Μαριάννα Κατσογιάννου, Σπύρος Μαρτζούκος, Κώστας Πήρης, Αντώνης Τσακμάκης, **Υπεύθυνος Ύλης:** Αντώνης Τσακμάκης, **Επιμέλεια Έκδοσης:** Έλενα Ζωμενή Ασοιάτη, **Σχεδιασμός/Σελιδοποίηση:** FBRH Consultants Ltd - Σάμιον Πισιλλίδης, **Εκτύπωση:** RPM Λιθογράфика Αιδ,

Πανεπιστήμιο Κύπρου, Καλλιπόλεως 75, Λευκωσία, Τ.Θ. 20537, 1678 Λευκωσία,
Τηλ: 22892000, Τέλεφαξ: 22892100, <http://www.ucy.ac.cy>

ΓΙΑ ΝΑ ΑΠΟΣΤΕΛΛΕΤΑΙ Ο ΕΝΔΕΙΚΤΗΣ ΣΤΗΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΑΣ, ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΕΤΕ:

Τ.Θ. 20537, 1678 ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΤΗΛ: 22894346, ΤΕΛΕΦΑΞ: 22894477, E-MAIL: endeiktis@ucy.ac.cy